

Sygn. akt

III AUa 1153/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **7 lutego 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Mirosław Szwagierczak
	Sędziowie:	SSA Ewa Madera (spr.) SSA Alicja Podczaska
	Protokolant	sekr. sądowy Anna Kuźniar

po rozpoznaniu w dniu **7 lutego 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **M. Z.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o emeryturę

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **4 października 2012 r.** sygn. akt **IV U 862/12**

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie

o kosztach postępowania apelacyjnego .

Sygn. akt III AUa 1153/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją z 16 kwietnia 2012 roku odmówił wnioskodawcy M. Z. prawa do emerytury podnosząc, iż nie udokumentował on rozwiązania stosunku pracy, w którym pozostawał bezpośrednio przed dniem ustalania prawa do emerytury, oraz nie wykazał co najmniej piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od wymienionej decyzji wnioskodawca M. Z. wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury podnosząc, iż pracował jako ślusarz w utrzymaniu ruchu na Wydziale Odlewni (...), w którym wykonywane są prace spawalnicze. Jego stanowisko było określane jako ślusarz – spawacz, a jego praca polegała na wycinaniu elektrycznym oraz szlifowaniu narzędzi i wyrobów metalowych. Na okoliczność charakteru świadczonej pracy odwołujący domagał się przeprowadzenia dowodu z przesłuchania świadków.

Pozwany Zakład wniósł o oddalenie odwołania z przyczyn, które stanowiły podstawę wydania zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z 4 października 2012 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie oddalił odwołanie wnioskodawcy.

Wydane rozstrzygnięcie Sąd oparł na ustaleniu, iż 14 marca 2012 r. M. Z. (ur. (...)) pozostając w stosunku pracy z tytułu zatrudnienia w Zakładzie (...) Sp. z o. o. w R. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Do wniosku przedłożył świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych wydane przez pracodawcę, w którym stwierdzono, że od 07.10.1971r. do 31.10.1982r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace: bieżącą konserwację agregatów i urządzeń oraz prace budowlano – montażowe

i budowlano – remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A dział XIV poz. 25 pkt 1, na których prace wykonywane są w warunkach szczególnych na stanowisku ślusarza, które ściśle odpowiada stanowisku – ślusarz w odlewni w dziale III poz. 22 pkt 15 oraz od 01.11.1982r. do 31.12.2008r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace: bieżącą konserwację agregatów i urządzeń oraz prace budowlano – montażowe i budowlano – remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A dział XIV poz. 25 pkt 1, na których prace wykonywane są w warunkach szczególnych na stanowisku ślusarza, które ściśle odpowiada stanowisku – ślusarz w odlewni w dziale III poz. 22 pkt 15 i prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym na stanowisku spawacza – dział XIV poz.12 pkt 8. Odnosząc się do drugiego okresu zatrudnienia pracodawca wskazał, że odwołujący pracował na dwóch stanowiskach, co wynikało z potrzeb produkcyjnych wydziału. W dalszym ciągu Sąd Okręgowy zaprezentował stanowisko organu rentowego zawarte w kwestionowanej decyzji. Ponadto wskazał na przedłożone 4 października 2012r. świadectwo pracy, które stwierdzało rozwiązanie przez wnioskodawcę stosunku pracy 26 września 2012r.

W tym stanie faktycznym wskazując na treść art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Sąd stwierdził, iż wnioskodawca, który na dzień wydania decyzji nie rozwiązał stosunku pracy, nie spełnił przesłanek uzyskania świadczenia emerytalnego. Wobec powyższego – zdaniem Sądu I instancji - nie zachodziła potrzeba badania kolejnej przesłanki tj. wykazania 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych. Konsekwencją takiego stanowiska stał się wyrok wydany w oparciu o art. 477¹⁴ §1 kpc.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją wnioskodawca . Zarzucając, iż przy jego wydaniu doszło do naruszenia:

- przepisów prawa materialnego tj. art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez ich niezastosowanie pomimo, że zebrany w sprawie materiał dowodowy dawał podstawę do przyjęcia, iż wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych,

-przepisów postępowania mających wpływ na rozstrzygnięcie sprawy - art. 316 kpc w związku z art. 13 § 1 kpc przez wydanie wyroku bez uwzględnienia stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy tj. spełnienia warunku rozwiązania stosunku pracy oraz naruszenie art. 217 § 1 kpc przez nieprzeprowadzenie dowodu z zeznań zawnioskowanych świadków. W konkluzji apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie wniesionego odwołania i przyznanie prawa do emerytury ewentualnie uchylenie kwestionowanego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, przy uwzględnieniu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu apelujący podniósł, iż stanowisko Sądu Okręgowego jest przedwczesne, bowiem w sprawach ubezpieczeniowych ma również zastosowanie art. 316 kpc, który przy wydaniu wyroku nakazuje brać po uwagę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Skoro zatem w dacie wyrokowania wnioskodawca nie pozostawał w zatrudnieniu Sąd I instancji powinien ocenić wszystkie przesłanki nabycia prawa do świadczenia czego nie uczynił. Powyższe uzasadnia wnioski apelacji.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie zważył, co następuje :

Apelacja jest uzasadniona o ile skutkuje, zgodnie z zawartym w niej wnioskiem, uchylenie kwestionowanego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. Zaskarżony bowiem wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z 4 października 2012r. jest wyrokiem przedwczesnym. W sprawie nie zostały wyjaśnione istotne okoliczności pozwalające na wydanie merytorycznego rozstrzygnięcia, a co za tym idzie na kontrolę jego prawidłowości przez Sąd II instancji.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy przez sąd wyznacza decyzja organu rentowego od której wniesiono odwołanie (vide – postanowienie Sądu Najwyższego z 20 stycznia 2010 r. o sygn. akt II UZ 49/09, LEX 583831). Przedmiotem niniejszej sprawy jest ustalenie uprawnień wnioskodawcy do emerytury, bowiem taki jest zakres zaskarżonej decyzji, wydanej wskutek rozpoznania wniosku M. Z.. Przypomnieć wypadnie, iż stosownie do treści art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, aby odwołujący mógł skutecznie dochodzić uprawnień do żądanego świadczenia koniecznym jest wykazanie, że ukończył 60 lat oraz spełnia warunki stażowe, a to że legitymuje się na 1 stycznia 1999r. okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym co najmniej 25 lat, w tym co najmniej piętnastoletnim okresem pracy w warunkach szczególnych (§ 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze; Dz.U. nr 8 z 1983 r. poz. 43 z późniejszymi zmianami), a dalej również wykazanie, że nie przystąpił on do OFE – ewentualnie złożył wniosek o przekazanie zgromadzonych w tym funduszu środków na dochody budżety państwa oraz rozwiązał stosunek pracy. Ten ostatni warunek nie jest wymagany od 1 stycznia 2013r.

W przedmiotowej sprawie u podstaw wydania negatywnej dla wnioskodawcy decyzji z 16 kwietnia 2012 r. odmawiającej prawa do emerytury legło ustalenie, iż nie wykazał on co najmniej piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach, jak również nie rozwiązał stosunku pracy. Sąd pierwszej instancji uznał wniesione przez wnioskodawcę odwołanie kwestionujące prawidłowość powyższej decyzji, za nieuzasadnione. Przyjął bowiem, iż na dzień wydania decyzji odwołujący nie rozwiązał stosunku pracy, co już samo w sobie skutkowało przyjęciem braku spełnienia przesłanek uzyskania świadczenia emerytalnego. Wobec powyższego – zdaniem Sądu I instancji - nie zachodziła potrzeba badania kolejnej przesłanki tj. wykazania 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Kontrolując poprawność zaskarżonego orzeczenia zgodzić się należy ze stanowiskiem Sądu I instancji, iż niespełnienie chociażby jednego z ustawowych warunków niezbędnych do przyznania świadczenia powoduje wydanie decyzji odmownej. Istota decyzji organu rentowego polega bowiem na rozstrzygnięciu o prawie bądź wysokości konkretnego świadczenia. Odrębność postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyraża się tym, iż postępowanie sądowe jest kontynuacją postępowania administracyjnego i rola sądu sprowadza się zasadniczo

do kontroli prawidłowości decyzji kończącej to postępowanie, a więc ze swej istoty weryfikacja ta nie powinna uwzględniać stanu istniejącego w dacie późniejszej niż data wydania decyzji. Zasadą jest bowiem, iż Sąd ocenia legalność decyzji organu rentowego według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania, a jedynie wyjątkowo może przyznać ubezpieczonemu świadczenie, jeżeli warunki je uzasadniające zostały spełnione po wydaniu zaskarżonej decyzji. W tym miejscu należy przypomnieć uregulowanie przewidziane w art. 316 kpc, które ma także zastosowanie w sprawach pracy i ubezpieczeń społecznych. Wynika z niego obowiązek uwzględniania przez sąd w trakcie postępowania zmian zachodzących zarówno w sferze stanu faktycznego jak i zmian w przepisach prawa. W okolicznościach niniejszej sprawy w trakcie postępowania sądowego został spełniony warunek rozwiązania stosunku pracy. Niezależnie od powyższego należy zauważyć, iż z dniem 1 stycznia 2013r. ustawodawca zrezygnował z konieczności rozwiązania stosunku pracy przez osoby, zainteresowane uzyskaniem świadczenia emerytalnego przewidzianego w art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS, co Sąd Apelacyjny zmuszony miał mieć na uwadze, a to w związku z treścią powołanego wyżej art. 316 kpc. Sąd Okręgowy poprzestając zaś na stwierdzeniu przeszkody w postaci braku rozwiązania stosunku pracy na datę wydania zaskarżonej decyzji, nie ocenił pozostałych przesłanek nabycia prawa do emerytury, bowiem nie przeprowadził zawnioskowanych przez skarżącego dowodów. W tej sytuacji wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, co uzasadniało uchylenie kwestionowanego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

W ponownym postępowaniu rzeczą Sądu Okręgowego będzie więc przesądzenie o prawie M. Z. do emerytury o której mowa w art. 184 ustawy emerytalno - rentowej, a to przez jednoznaczne stwierdzenie, czy legitymuje się on co najmniej piętnastoletnim okresem pracy w szczególnych warunkach. W tym celu Sąd I instancji przeprowadzi dowód z zeznań wnioskodawcy oraz z zawnioskowanych przez niego świadków, akt osobowych i w miarę możliwości inne dowody - na okoliczność zakresu czynności jakie należały do jego obowiązków i faktycznie wykonywanych przez niego czynność. Dysponując zaś informacjami w tym zakresie Sąd oceni, czy wykonywane przez odwołującego czynności stanowiły pracę kwalifikowaną jako wykonywana w szczególnych warunkach w świetle treści załącznika nr 1 do powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r., a dalej czy praca ta wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wówczas dopiero będzie też mógł ocenić, czy wykonywał on pracę w szczególnych warunkach, a przy pozytywnym przesądzeniu tej okoliczności stwierdzi, czy wnioskodawca wykazał co najmniej piętnastoletni okres zatrudnienia w tak określonych warunkach.

Przeprowadzenie postępowania w sposób wyżej określony, następnie ocena jego wyników i w oparciu o nią wyciągnięte wnioski, będą mogły stanowić podstawę ustaleń dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy (nie wykluczając oczywiście możliwości przeprowadzenia innych – czy to zawnioskowanych przez organ rentowy, czy też dopuszczonych przez Sąd z urzędu - dowodów) , a wydany wyrok będzie mógł być poddany kontroli Sądu II instancji, w sytuacji złożenia apelacji przez którąkolwiek ze stron.

W świetle wyżej naprowadzonych okoliczności - na podstawie art. 386 §4 kpc, orzeczono jak w sentencji.

(...)

(...)